

Normes de lectura

“Quan la remor de fons és soroll, estrèpit i cacofonia, i quan la realitat més incompatible sembla que es vol imposar, és l'hora inexcusable de llegir: els llibres, clàssics si pot ser, i si no també, són el millor invent per mantenir la salut mental i l'equilibri dels antics humors.”

M'han caigut entre les mans, en pocs dies, dos llibres d'aquells que parlen de llibres. O més exactament de la lectura de llibres. De llibres llegits i no llegits, de com llegir-los, si hom en té ganes, i dels plers i dolors de la lectura. Per què llegir els clàssics, per què llegir qualsevol altra cosa, o simplement per què llegir i en quines condicions. Jo vaig començar a llegir papers supose que als quatre o cinc anys, i encara no he parat: bitllets de tramvia, *L'Enciclopèdia Universal Sopena*, fullets d'instrucció dels medicaments, pàgines grogues, els *Episodios Nacionales* als dotze anys, i així, passant les dècades implacables, fins a uns quants milers de volums regulars —regularment mal compresos i després oblidats inevitablement— i un volum incalculable de papers solts, retalls, diaris, fullets publicitaris i qualsevol altre material imprès, que m'atrau els ulls amb aquella força que, segons Plató, tenia el mineral que uns en deien pedra d'Hèrcules i uns altres pedra Magnètica.

Els alumnes de Daniel Pennac, professor de francès en algun *lycée*, no pateixen de la mateixa malaltia. Ni els alumnes dels seus col·legues als liceus, escoles i facultats de la part del planeta Terra ocupada per la televisió i pels hipermercats. El llibre del profe Pennac, *Com una novel·la*, és una petita delícia que s'aproxima a la genialitat, i va ser moda fa un parell d'anys: quatre edicions de la versió catalana entre març i novembre de 1993, no són un fenomen menyspreable. Devia ser que els nostres profes de llengua i literatura, tan desesperats com l'autor, necessitaven confortar-se la moral amb algú que explicara tan bellament les causes del dolor comú: per què no llegeixen els adolescents? Bé, vostès deuen recordar les normes finals, presentades com un decàleg, no de deures, sinó de drets. El dret a no llegir, i que ningú no ens empenye per això: un no lector no és una bèstia immunda, és simplement normal. El dret a saltar pàgines, que jo reconec que he adquirit fa molt pocs anys i que practique amb assiduitat creixent. El dret a no acabar el llibre, que és un corollari magnífic de l'anterior: cada dia trobe més llibres inacabables, i no perquè siguin més grossos, deu ser que jo em faig més gandul o més intractable. El dret a rellegir: aquest és molt antic, i per això s'han inventat els clàssics. El dret a llegir qualsevol cosa: literatura farmacèutica, Borges, la Bíblia (qui llegeix la Bíblia, a més dels diferents gremis d'evangelistes?). El dret al bovarysme, és a dir, que ens emocione qualsevol lectura més o menys romàntica, cosa que, dissortadament, cada ve-

gada em passa menys sovint. El dret a llegir en qualsevol lloc: on no hi haja una tele encesa, evidentment. El dret a fullejar. El dret (oblidat) a llegir en veu alta. I el dret a callar, que és el més important de tots, i que per la gent solitària com jo, és també el més fàcil: sovint ja no puc explicar-me ni a mi mateix el que pense d'un llibre. Ja s'entén que els enunciats dels drets són del senyor Pennac, i les gloses són meues.

En l'altre llibre, *Per chè leggere i classici*, Italo Calvino dóna catorze raons, ni una menys, en favor d'aquells autors que se suposa que tots hauríem de llegir. D'aquells que 1) sempre en diem “estic rellegant” i no “estic llegint”, i generalment és mentida; 2) que són una riquesa per qui els ha llegit i estimat, i per qui espera llegir-los, i això sí que és veritat: jo espere llegir-ne encara molts més dels que he llegit; 3) que exerceixen una influència especial tant si són presents en la memòria com si formen part d'un inconscient personal o col·lectiu: però d'aquests n'hi ha ben pocs; 5, 6 i 7, que sempre poden oferir descobriments nous perquè mai acabem de dir allò que tenen per dir (cert: el germà de Pennac li va deixar *Guerra i Pau* de petit dient-li: “És la història d'una noia que estima un paio, però que es casa amb un altre”, i jo no puc evitar llegir cada vegada el *Quixot* com un llibre d'aventures); i així fins a les definicions 13 i 14, que diuen: “és clàssic allò que tendeix a relegar l'actualitat a la categoria de remor de fons, però alhora no pot prescindir d'aquesta remor de fons”, i “és clàssic allò que persisteix com a remor de fons allà on s'imposa l'actualitat més incompatible”.

I aquesta sí que és una bellíssima norma de lectura: quan la remor de fons és soroll, estrèpit i cacofonia, i quan la realitat més incompatible sembla que es vol imposar, és l'hora inexcusable de llegir: els llibres, clàssics si pot ser, i si no també, són el millor invent per mantenir la salut mental i l'equilibri dels antics humors. Una mica d'*otium* i de conreu del propi jardí, una mica de perspectiva, per favor, que el món no s'acaba encara ni ens amenaça el diluvi. Se n'han vistes de més grosses en la història, i viure pendent dels centímetres del curs de la pesseta no és una manera gens clàssica de viure. De moment, he començat avui mateix *Crim i càstig* (un dels clàssics grossos que em faltaven per llegir, i que ningú no se n'espante, me'n falten encara molts més), i en efecte, a les poques pàgines, l'*actualitat*, al costat de les angoixes de Raskolnikov pels carrers de Sant Petersburg, queda veloçment relegada a una remor de fons.

Joan F. Mira